ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΛΟΓΗ ΠΗΓΗΣ ΑΡΧΕΓΟΝΩΝ ΑΙΜΟΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΚΥΤΤΑΡΩΝ ΑΠΟ ΜΗ ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ ΔΟΤΕΣ: Η ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΜΥΕΛΟΥ ΤΩΝ ΟΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΣΗ

Πηνελόπη Σαμαρά, Σοφία Καρατασάκη, Στέλιος Γραφάκος

Κέντρο Εθελοντών Δοτών Μυελού των Οστών «ΟΡΑΜΑ ΕΛΠΙΔΑΣ», Ογκολογικό Νοσοκομείο Παίδων Μαριάννα Β. Βαρδινογιάννη-ΕΛΠΙΔΑ

Εισαγωγή: Η επιλογή της πηγής αρχέγονων αιμοποιητικών κυττάρων αποτελεί σημαντική παράμετρο της αλλογενούς μεταμόσχευσης. Τα περιφερικά αρχέγονα αιμοποιητικά κύτταρα (PBSC) προσφέρουν υψηλότερη κυτταρική και Τ-λεμφοκυτταρική δόση και συνήθως ταχύτερη αιμοποιητική αποκατάσταση, ενώ η χρήση τους έχει συσχετιστεί με αυξημένο κίνδυνο χρόνιας νόσου μοσχεύματος κατά ξενιστή (GVHD). Ο μυελός των οστών (ΒΜ) διατηρεί ξεχωριστή θέση στην παιδιατρική μεταμόσχευση, όπου η αποφυγή μακροχρόνιων επιπλοκών έχει ιδιαίτερη κλινική σημασία. Σκοπός ήταν η διερεύνηση των διαχρονικών μεταβολών στην επιλογή πηγής μοσχεύματος από μη συγγενείς δότες και η ανάδειξη της μεταβολής της πρακτικής στην παιδιατρική ηλικία.

Μέθοδοι/Υλικό: Πραγματοποιήθηκε αναδρομική ανάλυση των συλλογών από μη συγγενείς δότες την περίοδο 2015-2025. Καταγράφηκαν η πηγή του μοσχεύματος και η ηλικία του λήπτη, ενώ αποκλείστηκαν περιπτώσεις συνδυασμένης συλλογής. Για την αποτύπωση της χρονικής τάσης, τα έτη 2015-2025 ομαδοποιήθηκαν σε τρεις περιόδους. Τα δεδομένα έως τον Σεπτέμβριο 2026 αναλύθηκαν χωριστά.

Αποτελέσματα: Κατά την περίοδο 2015-2025 καταγράφηκαν 540 συλλογές, εκ των οποίων 40 (7.4%) από ΒΜ και 500 (92.6%) από PBSC. Η χρήση ΒΜ παρουσίασε προοδευτική μείωση, από 20.0% το 2015-2018 σε 11.1% το 2019-2022 και μόλις 3.1% το 2023-2025. Η διαφοροποίηση μεταξύ παιδιατρικών και ενηλίκων ληπτών ήταν έντονη: ΒΜ χρησιμοποιήθηκε σε 35/105 παιδιατρικούς λήπτες (33.3%), έναντι μόλις 5/435 ενηλίκων (1.1%). Παρά τη διατήρηση του ΒΜ στα παιδιά, τα δεδομένα καταγράφουν παράλληλα μεταβολή της πρακτικής: η χρήση PBSC δεν περιορίζεται πλέον στους ενήλικες, αλλά επιλέγεται και για παιδιατρικούς λήπτες, ακόμη και σε ένα πεδίο όπου παραδοσιακά ο ΒΜ αποτελούσε την κατεξοχήν πηγή μοσχεύματος. Έως τον Σεπτέμβριο 2026 καταγράφηκαν επιπλέον 43 συλλογές (41 PBSC και 2 ΒΜ) με τις ΒΜ συλλογές να αφορούν παιδιατρικούς λήπτες.

Συμπεράσματα: Η μελέτη καταδεικνύει μετατόπιση από τον ΒΜ προς τα PBSC στις συλλογές από μη συγγενείς δότες. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η μεταβολή στην παιδιατρική μεταμόσχευση: παρότι ο ΒΜ εξακολουθεί να χρησιμοποιείται σαφώς συχνότερα στα παιδιά σε σχέση με τους ενήλικες, η επιλογή PBSC έχει εισέλθει ουσιαστικά και στην παιδιατρική πρακτική. Η

παραδοσιακή διάκριση «ΒΜ για παιδιά-PBSC για ενήλικες» γίνεται λιγότερο απόλυτη, αντανακλώντας την εξέλιξη της μεταμοσχευτικής πρακτικής και την ανάγκη εξατομικευμένης επιλογής με βάση την ηλικία, τη νόσο, τον κίνδυνο GVHD και το συνολικό μεταμοσχευτικό προφίλ.